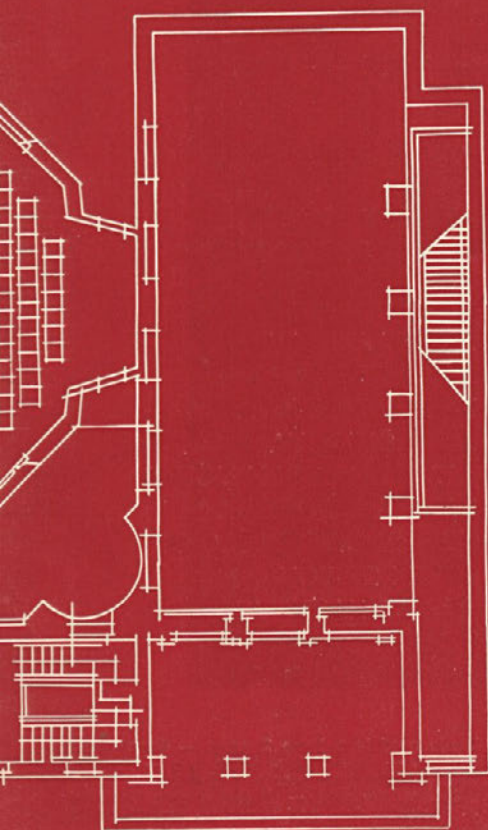

2020

1

zojtkino stanovanje

**slovensko
ljudsko
gledališče
celje
1975/1976**

MIHAIL AFANASJEVIČ
BULGAKOV

REŽIJA
PREVOD IN DRAMATURGIJA
PREDSTAVE
LEKTOR
SCENA
KOSTUMI
KOMPONIST
BORILNI PRIZORI
TEHNIČNO VODSTVO

ZOJA DENISOVNA PELJC,
lastnica stanovanja in salona
MANJUŠKA, služkinja
ANISIM ZOTIKOVIČ
PORTUPEJA,
predsednik hišnega sveta
PAVEL FJODOROVIČ
OBOLJANINOV, grof
ALEKSANDER TARASOVIČ
AMETISTOV, Zojin bratranec
BORIS SEMJONVIČ GUS,
komercialni direktor
GANDZALIN
KERUBIN Kitajca
KROJAČICA
ŠIVILJA
ALA VADIMOVNA
MARJA NIKIFOROVNA
LIZANJKA
MADAME IVANOVA
PRVI NEZNANEC
DRUGI NEZNANEC
TRETJI NEZNANEC
TRUPLO

ZOJKINO STANOVANJE
komedija v štirih dejanjih

FRANCI KRIŽAJ
IGOR LAMPRET
MAJDA KRIŽAJEVA
NIKO MATUL
MILENA KUMARJEVA
DARIJAN BOŽIČ
dr. RUDI JAKHEL, mojster 3. dan
(Karate — aikido — ju-jutsu)
ŠTEFAN VOLF

MARIJA GORŠIČEVA

ANICA KUMROVA

BRANKO GRUBAR

PAVLE JERŠIN

JANEZ BERMEŽ
BRUNO BARANOVIČ

MIRO PODJED
BORUT ALUJEVIČ
NADA BOŽIČEVA
MIJA MENCEJEVA
JANA ŠMIDOVA
JADRANKA TOMAŽIČEVA
LJERKA BELAKOVA
MARJANCA KROŠLOVA
JOŽE PRISTOV
DRAGO KASTELIC
ŠTEFAN VOLF
BOGOMIR VERAS

Vodja predstave Tone Zupanc — Sepetalka Sava
Subotič — Razsvetljava Bogo Les — Ton Stanko
Jost — Odrski mojster VIII Korošec — Slikarska
dela Ivan Dečman — Frizerska dela Vera Pristov
— Krojaška dela pod vodstvom Amalije Palirjeve
in Ota Cerčka

D 1607/1975

MIHAIL BULGAKOV

1891—1940

Zadoščenja pridejo pozno, v glavnem zmerom prepozno za tistega, ki so mu namenjena. In navsezadnje so zanj in njegovo kožo, takrat ko pridejo, gotovo neučinkovita, da ne rečemo nesmiselna. Vse to so bolj ali manj znane reči, ki so se povsem zakonito ponovile pa tudi potrdile na primeru sodobnega ruskega književnika Mihaila Afanasjeviča Bulgakova, čigar delo z običajno zakasnitvijo nekaj deset let prav v zadnjih letih doživlja potrditev in razumevanje.

Ker imajo njegova besedila več kot en sam pomen, se upirajo premočrtnim razlagam in prav raznovrstnost ter protislovnost teh razlag otežkoča njihovo polnejšo potrditev.

V izrazito doktrinarskem času, v katerem je živel in delal Bulgakov, ko so se umetniki poudarjeno uvrščali pod estetske in politične zastave ter programe, ko se je od pisatelja zahtevalo predvsem »revolucionarnega žara«, je skušal biti Bulgakov — podobno kot Boris Pasternak — »nad pregradami« in zunaj šol ter literarnih gibanj, da bi na ta način izpovedal prepričanje umetnika, ki ima svoj program in pozna svojo pot, po kateri bo priplul do rešilnih svetilnikov lastnih umetniških ciljev, ne glede na ceno, ki jo bo moral plačati za to.

In pokazalo se je, da je bila cena zelo visoka.

Besedila Mihaila Bulgakova s svojo večpomenskostjo ponujajo priložnost za kar najbolj različna, torej tudi povsem protislovnega tolmačenja. In v takem razponu so tudi nihale kritike. Če pa ta besedila prevedemo na jezik pragmatičnih zahtev (in dežurnih resnic), so pač ponujala slehernemu tisto, kar je od njih želel ta ali oni bralec ali kritik, s tem potrjujoč resnico, da ljudje ne berejo samo tako, kot je napisano, ampak tudi tako, kot hočejo brati, se pravi tako — kot jim je potrebno.

Prav zavoljo tega so Bulgakova zaradi istih stvari napadali in hvalili. Kot pisatelj je bil pač enako pripraven za napad in obrambo, najsi je še tako neulovljiv za objektivne razlage.

Bulgakov ponuja široke možnosti za svobodno prevajanje zavoljo biblijske simboličnosti jezika, kajti noben drug jezik ne pušča toliko odprtih mest in priložnosti — kakor prav jezik aluzij in simbolov; kadar se prevaja v jezik dnevne pragmatike. Takšni večplastni teksti omogočajo različne variante dešifriranja, pa je zavoljo njih pisec lahko proglašen bodisi za heretika bodisi za preroka, kakor pač ustreza dežurnim zahtevam in dežurnim resnicam.

Univerzalnost jezika Bulgakova je pravi vzrok velike uporabnosti teh besedil, s čimer pod »uporabnostjo« razumemo prav tako tudi možnost njihove zlorabe. Do pisca se tedaj uveljavi isti pristop kot do delinkventa, knjiga pa je obravnavana kot delikt.

Če tem posebnostim pisave Bulgakova dodamo še njegovo satiričnost kot bistveno sestavino, nam bo njegov položaj še veliko bolj razumljiv. In če pogledamo na najstarejšo književnost, ki je nastala v socializmu, potem za satiro prav gotovo ne moremo

reči, da je v nemilosti, kakor tudi ne, da je v razmahu in da obstajajo objektivni znaki, ki kažejo željo po njeni izrazitejši potrditvi. Kajpada ne gre za tisto satiro, ki se ukvarja s problemi prevaranih soprogov ali natakarkjev, ampak za tisto, ki v središču svoje pozornosti postavlja življenje v njegovih najbolj sestavljenih in najresnejših sestavinah.

Prve večje nesporazume s kritiko sta Bulgakovu prinesli drami DNEVI TURBINIH in BEG, ki sta bili napisani po motivih njegovega romana BELA GARDA, (katerega odlomki so bili objavljeni v časopisu »Rusija«, pa je ta časopis, ki je bil tedaj eden najbolj uglednih, prenehal izhajati, med drugim tudi zato, ker je urednik zapustil Rusijo).

Na osnovi teh odlomkov je gledališče MHAT naročilo avtorju dramske verzije, ki jih je Bulgakov tudi napisal, a se niso dolgo obdržale na repertoarju — v prvi vrsti zaradi Stalinove osebne intervencije. In čeprav se je Stalinovo mišljenje o njuni ideološki istovetnosti znatno razlikovalo, sta izginila iz repertoarja tako DNEVI TURBINIH kakor tudi BEG.

Prav tako bi lahko iz drugih kritičnih zapisov dokazali, kako je uradna kritika svojega časa iskala pri Bulgakovu samo tista mesta, na katerih se je z njim razhajala — za razliko od Maksima Gorkega, čigar delo prav tako prinaša naboje različnih vrednosti in čigar besedila se prav tako upirajo enostranskosti in ponujajo prehode, ki jih lahko različno domislamo in različno razumemo ...

Toda v tem primeru se je ista kritika pokazala v zelo modri luči: s tem delom je živel v dobrih sosedskih odnosih in šla molče mimo možnosti za večje ali manjše nesporazume, kamor spadajo, se razume, tudi tisti, ki so ideološke narave. Tako je bil »rešen« ne samo Gorki, ampak ustvarjen tudi mit o nekakšni (skoraj) ideološko nezmotljivi literarni osebnosti.

In medtem ko so nekateri rasli do veličine mita in vrhunskega ideala ideološke nezmotljivosti — pa so drugi, kakor Bulgakov preprosto izginili iz književnega življenja (mnogi pa dobesedno tudi iz življenja nasploh) in vse kar so napisali — je bilo brano s čistimi predsodki. Kakor tudi ljudje lahko živijo dvojno življenje in kakor so, končno, v tem neugodnem času tudi živel — pa se je pokazalo, da je tudi književnost sposobna preživeti s takšnim dvojnim pa tudi stoterim načinom življenja, se pravi da se piše eno, tiska drugo, misli eno, in govori drugo. Slavljeni in nagrajevani so bili tisti pisci, ki so bili neprimerno slabši od izločenih, ki so v grenkobi in anonimnosti pisali svoja dela, katerih vrednosti danes poudarjamo, medtem ko so tisti, ki so jih še včeraj najavljale fanfare — danes pozabljeni ali pa, v najboljšem primeru postavljeni na pravo mesto. Mnogi sodobniki Bulgakova so utonili v pozabo velikanske literarne produkcije, ki se je zrušila pod imperativi, med katerimi si jih je mnogo naložila sama.

V bogatih izkušnjah z institucijo cenzure pa nam je Bulgakov hkrati pokazal, kako so vse muke, ki jih cenzura uporablja proti »zločestim« besedilom (v imenu čistih ciljev) — nikakor ne samo tragične, ampak imajo tudi svojo komično plat, včasih prav tragi-komično. (Navsezadnje je Bulgakov pisec, ki še danes vznemirja staliniste), saj na številnih straneh te izjemne književnosti — izžareva poseben humor, humor kot sredstvo obrambe pred min-

ljivostjo in banalnostjo, humor kot obramba sama, ki ni samo — po besedah Marka Ristića — »eno najučinkovitejših orožij v borbi s človekovo neumnostjo in človeku nenaklonjenimi življenjskimi okoliščinami, ampak tudi eden najboljših prevodnikov poezije...«

Ker je (prisilno) živel zunaj formalnega književnega dogajanja, njegovih tokov in cehovskih manifestacij, je Bulgakov še danes ostal bolj ali manj pisec v obrambnem položaju, ne glede na to, da je s ponovnimi knjižnimi izdajami in uprizarjanji njegovih del spet postal dostopen najširšim slojem svojih rojakov. Dejstvo, da v času življenja »ni uspel« v književnosti, pa dokazuje, da so vsi literarni uspehi relativni ter začasni in da navsezadnje ne morejo predstavljati nikakršnega argumenta niti za pisca niti proti njemu.

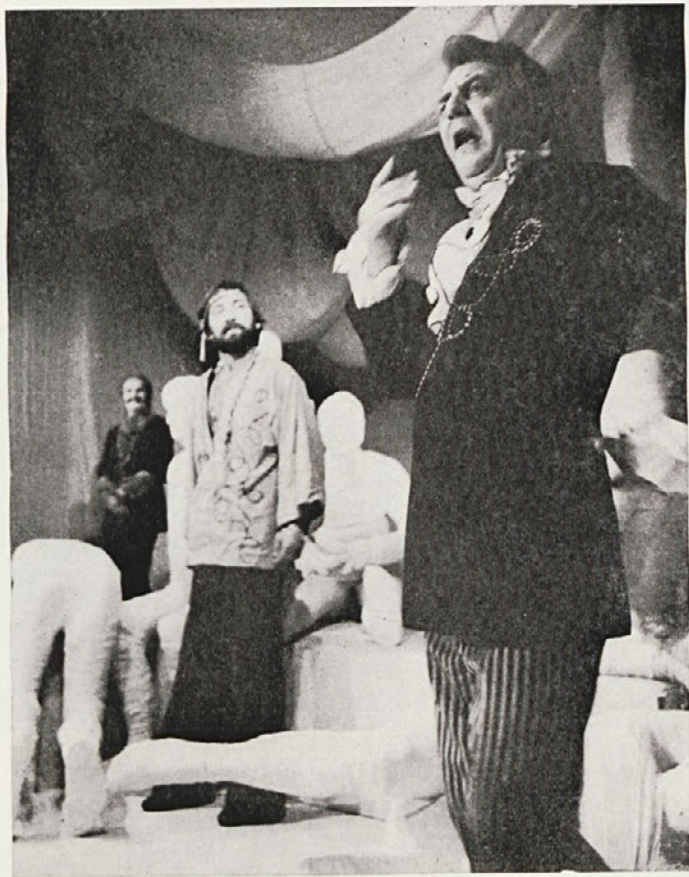
Položaj Bulgakova je še danes paradoksalen, obravnavajo ga ugodneje kot so ga v dvajsetih letih sovjetske književnosti, (ki so ponavadi označene kot zelo ugodne za razvoj književnosti) in v mnogih stvareh je ocenjen z večjo naklonjenostjo doma kakor pa zunaj. Iz tega sledi, da so preveč pravoverne glave zunaj njegove domovine bolj zaskrbljene (in ozlovoljene) zavljo »zločestosti« njegovih besedil kakor njegovi rojaki. kajti kako naj si drugače razlagamo, da so v inozemstvu o njem pisali včasih celo ostreje kot doma? Pisatelj, ki ga spremlja glas, da je zločest, da je njegovo delo tendenciozno, da je njegov jezik ezopovski in parabolichen, da je njegov kontekst sumljiv, njegova satiričnost pa politično zajedljiva, čigar besedila se zvečina vrednotijo ideološko kot herezija, v književni preobleki pa celo, da je malomeščan — vse te hude oznake, ki so bile izrečene Bulgakovu, niso bile nikdar do kraja zanikane, tako da so temne sence še danes vidne.

Dela Bulgakova izžarevajo vero svojega časa v začasnost vseh pritiskov, s suvereno razjedajočim humorjem gleda na minljivost stvari.

V ODLOMKIH IZ DNEVNIKA iz leta 1968 je Krleža zapisal o Bulgakovu: »Sinoči na TV: Bulgakov. Po mnogih letih se je spet pojavila senca Bulgakova. Če govorimo o ruski boljševiski revolucionarni literaturi, potem je Bulgakov tisti, ki je brez dvoma njen predstavnik v polnem sijaju slavne ruske proze. Dramatizacija njegovega romana BELA GARDA, znana po MHATOVI variaciji pod naslovom DNEVI TURBINIH, se je končno pojavila na ekranu, rokopis iste drame pa mi je v nemškem prevodu predal stari Albini v tridesetih letih v slabem prepisu neke nemške teatarske agenture in prav to besedilo je eno najboljših iz Leninovega obdobja. Bulgakov, to je ruska literatura! Vsa čast! »Šljapu dalo!« (Vjesnik, 5. listopada 1972).

Juraj Bedenicki

(iz »Foruma«, 1974, št. 7—8)

Molière: Ljudomrznik. Režija Zvezne Šedlbauer. Premjera 27. IX. 1974

Tone Partljič: Ščuke pa ni. Režija Dušan Jovanović. Premiera 11. X. 1974

Franc S. Finžgar: Razvalina življenja. Režija Mirč Kragelj. Premiera 25. X. 1974

Janez Žmavc: Pavliha in malo čez les. Režija Dušan Mlakar. Premiera 27. XI. 1974

Alfred Jarry: Ubu kralj ali Poljaki. Režija Franci Križaj. Premiera 13. XII. 1974

Goethe: Torquato Tasso. Režija Aleš Jan. Premiera 28. II. 1975

**Borivoj Wudler: Perpetuum mobile. Režija Voja Soldatović.
Premijera 14. III. 1975**

POVRATKI PREDSTAVILNIKI ČINA V BEOGRADU 1975

IZ OBLASTI
V BEOGRADU
IZ OBLASTI
IZ OBLASTI
IZ OBLASTI

IZ OBLASTI PREDSTAVILNIKI ČINA V BEOGRADU 1975

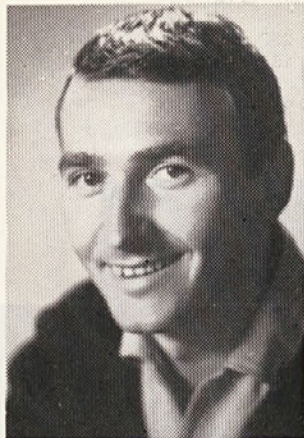
IZ OBLASTI

IZ OBLASTI

Ferdo Kozak: Kralj Matjaž. Režija Franci Križaj. Premiera 4. IV. 1975

MASION

DRAGO
KASTELIC

Po sedmih letih se je vrnil v naš kolektiv Drago Kastelic. V naši hiši je bil natanko štiri sezone, od 1964. do 1968. leta, in iz tega obdobja so nam ostale v lepem spominu njegove upodobitve, nekaj jih naštejmo: odrski debut iz Lukičevega »Dolgega življenja kralja Osvalda«, vloga princa Romana; kralj v Andersenovih »Cesarjevih novih oblačilih«; Schillerjev Don Carlos; imenitne kreacije v vseh celjskih satiričnih kabaretih, poljskem, Mikelnovem in Petanovem; Hugo v Sartrovih »Umazanih rokah«; ljubimec v Medvedovem Rendez-vousu; in poslovilna vloga misteriozni natak v Anouilhovi »Evridiki«.

Sandi Krošl je sprejel angažma v Drami SNG Ljubljana. V celjskem obdobju, polnih 23 let, je odigral vrsto izjemno uspešnih vlog in zanje tudi prejemal številne nagrade. Nagrado Prešernovega sklada je prejel za vlogi Hoedererja v Sartrovih »Umazanih rokah« in Gornika v Cankarjevi komediji »Za narodov blagor«. Za vlogo nadškofa v Elliotovem »Umoru v katedrali« je dobil kar dve priznanji, Borštnikovo in Severjevo nagrado. Za vrsto uspešnih figur iz Cankarjevega dramskega opusa mu je bila podeljena Šlandrova nagrada in za nastop v Torkarjevi monodrami »Požar« ga je čakala srebrna medalja s plaketo na festivalu monodrame v Zemunu. Seveda ne gre pozabiti še vrste drugih kreacij, nepozabnih stvaritev, tako Sofoklovega Kralja Oidipa, Pinterjevega Hišnika in druge, s katerimi je pomembno prispeval k ugledu in rasti celjskega gledališča. Sandi Krošl bo še naprej sodeloval kot pogodbeni član naše hiše.

SANDI
KROŠL

Ivo Ban je odšel služiti vojaški rok. V kratkem razdobju treh let, ki jih je posvetil našemu gledališču, je ustvaril nekaj uspešnih vlog, ki okarakterizirajo njegov nagli igralski vzpon. Princ Filip v Gombrowiczevi »Ivoni« pa direktor Kremžar v Partljičevi komediji »Ščuke pa ni«, če omenimo samo to dvoje. Debitiral je v Jovanovičevih »Norcih«, bil je dr. Strnen v Cankarjevih »Romantičnih dušah«, Trepljev v Čehovljevi »Utvi« in prav nazadnje taktik v Kozakovem »Kralju Matjažu«.

IVO BAN

PREGLED PREDSTAV IN OBISKA V SEZONI 1974—75

SKUPAJ PREDSTAV	230
V CELJU	167
NA GOSTOVANJIH	63
SKUPAJ OBISK	69.986
V CELJU	51.192
NA GOSTOVANJIH	18.794

ŠTEVILO PREDSTAV IN OBISK POSAMEZNIH UPRIZORITEV

	SKUPAJ		V CELJU		GOSTOVANJA	
	predstav	obisk	predstav	obisk	predstav	obisk
Molière:						
LJUDOMRZNIK	25	7.337	19	5.526	6	1.811
Tone Partljič:						
ŠCUKE PA NI	43	12.930	22	6.357	21	6.573
F. S. Finžgar:						
RAZVALINA ŽIVLJENJA	41	12.208	22	6.994	19	5.214
Janez Žmavc:						
PAVLIHA IN MALO ČEZ LES	39	14.907	33	12.453	6	2.454
Alfred Jarry:						
UBU KRALJ ALI POLJAKI	16	4.583	15	4.284	1	299
Borivoj Wudler:						
PERPETUUM MOBILE	22	5.798	20	5.520	2	278
J. W. Goethe:						
TORQUATO TASSO	17	4.906	16	4.680	1	226
Ferdo Kozak:						
KRALJ MATJAŽ	21	5.854	19	5.370	2	484
Ponovitev:						
Franček Rudolf:						
CELJSKI GROF NA ZREBCU	6	1.463	1	8	5	1.455

**Celjsko kinematografsko podjetje
priporoča v mesecu oktobru
zlasti naslednje filme**

Kino UNION

BELMONDO VELIČASTNI, francoski barvni film
NI DIMA BREZ OGNJA, francosko-italijanski barvni film

Kino METROPOL

PREGREŠNI VIKAR, danski barvni film
LJUBEZEN, poljski barvni film
KAKO JE RASEL SONNY CARSON, ameriški barvni film

Kino DOM

PAPIRNATI MESEC, ameriški barvni film
MALA ČUDA VELIKE NARAVE, ameriški barvni film

... (mirrored text)

... (mirrored text)

... (mirrored text)

... (mirrored text)

... (mirrored text)

